

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 15. maj 2024

Orientering nr. 08/2024

Arbejderfagforeningers medlemmer i strejke

Fra midnat natten til tirsdag den 14. maj 2024 gik medlemmer af flere arbejderfagforeninger på Færøerne i strejke, herunder lastbilchauffører, arbejdere på fiskefabrikkerne og havnearbejdere. Den gældende overenskomst trådte ud af kraft den 1. maj 2024, og parterne på arbejdsmarkedet har forhandlet om ny overenskomst siden den 4. april uden at opnå et resultat.

Fra midnat natten til onsdag den 15. maj 2024 omfatter strejken også medlemmerne af de omfattede fagforeninger på det offentlige arbejdsmarked, hvilket bl.a. rammer renovation, rengøring og buskørsel. Meldingen om strejke på det offentlige arbejdsmarked fik de offentlige arbejdsgiveres talsmænd til at melde ud, at hvis fagforeningerne fastholdt strejken, ville de offentlige arbejdsgivere indbringe sagen for voldgiftsretten, hvilket skete omkring middagstid tirsdag den 14. maj 2024. To timer senere trak de offentlige arbejdsgivere imidlertid sagen tilbage – ifølge oplysninger givet til KVF af politiske årsager.

To lektorer i jura beskriver forslag til lov om Færøernes uafhængighed

Kristian Joensen, undervisningslektor, og Bárður Larsen, lektor ved Færøernes Universitet, beskriver i en kronik på Færøernes Universitets hjemmeside, hvordan et forslag til lov om Færøernes uafhængighed kunne se ud. Forslaget lægger op til et reformeret rigsfællesskab, som de to lektorer benævner ”*Rigsfællesskabet (det såkaldte) 2.0*”. Kristian Joensen siger til KVF, at årsagen til, at de to lektorer har udarbejdet dette forslag, er den fortsatte debat om ligestilling af landene i rigsfællesskabet, som bl.a. statsministeren nævnte i sin tale til Folketingets åbning i efteråret 2023. Kronikken er i oversat form vedlagt som bilag til denne orientering.

Færøerne overvejer sin deltagelse i det nordiske samarbejde

I åbent brev af 6. maj 2024 meddelte formand for Naalakkersuisut Múte B. Egede, at han sætter sit politiske samarbejde på regeringsniveau i Nordisk Råd på pause, fordi Grønland, Færøerne og Åland ikke inviteres med til statsministrenes sommermøde i Stockholm den 13. maj. Brevet kan læses [her](#). I den forbindelse udtaler Færøernes medlemmer i Nordisk Råd, Erling Eidesgaard (Tjóðveldi) og Johan Dahl (Sambandsflokkurin), til KVF, at hvis Færøernes ønske om fuldgyldigt medlemskab i Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd ikke bliver imødekommet, så bør Færøerne følge Grønland og udeblive fra møder i samarbejdet fremover. Lagmand Aksel V. Johannesen udtaler den 7. maj 2024 til KVF, at Færøerne over en længere periode har forsøgt at finde en diplomatisk løsning. Hvis der ikke findes en løsning på spørgsmålet om en ændring af Helsingforsaftalen mhp. selvstændigt færøsk medlemskab på Nordisk Råds session til efteråret, så bør Færøerne overveje, hvorvidt man skal være en del af det nordiske samarbejde fremover.

Nordiske forsvarsministre mødtes i Tórshavn

Den 29.-30. april 2024 afholdt de nordiske forsvarsministre møde i Tórshavn i det nordiske forsvarssamarbejde NORDEFECO. Danmark har i år formandskabet i NORDEFECO og var sammen med landsstyret værter for mødet, hvor Grønland også var repræsenteret. Forsvarsministrene underskrev en ny vision for det styrkede operative forsvarssamarbejde som følge af finsk og svensk NATO-medlemskab. Deltagerne i mødet underskrev endvidere en ministererklæring fra mødet. Både vision og ministererklæring er vedlagt som bilag til denne orientering.

Kvoten for ukrainske flygtninge forhøjes

Færøerne øger nu muligheden for at modtage flygtninge fra Ukraine. Forslaget om at forhøje antallet af midlertidige opholdstilladelser, til personer der er fordrevet fra Ukraine, fra 200 til 250, blev vedtaget af Lagtinget den 7. maj 2024, idet koalitionspartierne og dele af oppositionen stemte for.

Stor NATO-øvelse i færøsk område

Først i maj 2024 blev der gennemført en stor NATO anti-ubådsøvelse i færøsk farvand og luftrum. Fem ubåde, ti skibe og otte fly deltog i øvelsen nord for Færøerne. Der er tale om Dynamic Mongoose 2024-øvelse, som hvert år bliver afholdt i nordatlantisk farvand. Også det færøske vagtskib Brimil deltog i øvelsen.

Søretten overtages

Den 7. maj 2024 blev landsstyrets forslag om overtagelse af søretten enstemmigt vedtaget af Lagting. I forslaget nævnes det, at lovgivningen på området – på samme måde som i dag – skal følge de internationale konventioner, og at der derfor ikke vil være væsentlige ændringer i forbindelse med overtagelsen. Overtagelsen træder i kraft den 29. juli 2025.

Børn og unge sendes til Danmark på grund af manglende behandlingsmuligheder

De seneste fem år er 21 færøske børn og unge sendt til behandlingssteder i Danmark, fordi der ikke findes noget tilbud til dem på Færøerne. Hjørdis Mortensen, der er chef for center for trivsel i Almannaverkið (Socialvæsenet), siger i et nyhedsindslag på KVF den 23. april 2024, at der er tale om komplekse og sammensatte omstændigheder. Der kan bl.a. være tale om rusmiddelmisbrug, psykiatriske og sociale omstændigheder, som det ikke er muligt for nuværende at tilbyde behandling mv. for på Færøerne. Hun tilføjer, at der bliver arbejdet med at skabe de rette tilbud på Færøerne, men at det tager lang tid at opbygge de nødvendige kompetencer.

Flere færinger er overvægtige

Styrelsen for folkesundhed på Færøerne offentliggjorde i april 2024 folkesundhedsundersøgelsen "Hvordan har du det?", der bygger på spørgeskemabesvarelser fra over 5.000 færinger. Undersøgelsen viser, at to ud af tre færinger er overvægtige ud fra oplysninger i undersøgelsen om BMI, og hvor et BMI på 25 eller derover anses som overvægt. Med en samlet beregnet andel på ca. 66 pct. af den færøske befolkning med et BMI på 25 eller derover ligger Færøerne på en 4. plads blandt en række udvalgte lande - foran UK og ikke langt fra USA.